

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSIOSIOS RINKIMŲ KOMISIJOS
POLITINIŲ PARTIJŲ IR POLITINIŲ KAMPANIJŲ
FINANSAVIMO KONTROLĖS SKYRIUS**

**PAŽYMA
DĖL PEDAGOGINIO VARDO NAUDOJIMO LIETUVOS RESPUBLIKOS LIBERALŲ
SAJŪDŽIO POLITINĖJE REKLAMOJE**

2021 m. vasario 8 d. Nr. 3-26 (1.2)

Vilnius

1. Lietuvos Respublikos vyriausioji rinkimų komisija (toliau – VRK) 2020 m. spalio 30 d. gavo anoniminį pranešimą (reg. Nr. 1-5230(7.9), kuriame nurodoma: „*prašom iširti ar teisėta Liberalų sąjūdžio politinė reklama „Už galimybių Lietuvą! Prof. Viktoras Pranckietis“ – rinkėjams pateikiama melaginga informacija galimai skatinanti balsuoti už kandidatą ir partiją ar tai nėra nusikaltimas? V. Pranckietis profesoriaus pareigas ASU ėjo tik 2016 m. rugsėjo 1 d. – lapkričio 13 d.*“

2. VRK 2020 m. lapkričio 6 d. posėdžio metu šio pranešimo tyrimas buvo perduotas Raudondvario rinkimų apygardos Nr. 65 rinkimų komisijai (toliau – Raudondvario ARK). 2020 m. lapkričio 18 d. gautas raštas (reg. Nr. 1-5531(7.9), kuriuo Raudondvario ARK informuoja apie tyrimo metu surinktą informaciją, tačiau pasibaigus Raudondvario ARK narių įgaliojimams, sprendimas nebuvo priimtas. Raudondvario ARK surinkta medžiaga persiųsta VRK:

2.1. 2020 m. lapkričio 10 d. Seimo nario Viktoro Pranckiečio atsakymas, kuriame nurodoma: „*Atsakydamas į 2020-11-09 Raudondvario apygardos rinkimų komisijos paklausimą, paaiškinu, kad „Už galimybių Lietuvą! Prof. Viktoras Pranckietis“ nėra klaidinanti reklama, nes šioms pareigoms Aleksandro Stulginskio universitete buvau atestuotas ir paskirtas 2016-2021 metų laikotarpiui.*“

2.2. 2020 m. lapkričio 18 d. Vytauto Didžiojo universiteto Žemės ūkio akademijos raštas Nr. 166, kuriame nurodoma, kad: „*Viktoras Pranckietis iki 2016 m. rugsėjo mėn. dirbo docento pareigose Aleksandro Stulginskio universitete Žemės ūkio ir maisto mokslų institute. Nuo 2016 m. rugsėjo 1 d. išrinktas konkurso tvarka Žemės ūkio ir maisto mokslų instituto profesoriumi iki 2021 m. rugpjūčio 31 d. (2016 06 07, redaktoriaus įsakymas Nr. 100- P§2). 2016 m. jį išrinkus LR Seimo nariu, lapkričio 13 d. atleistas iš profesoriaus pareigų (2016 11 04, rektoriaus įsakymas Nr. 197-P § 3). Profesoriaus pedagoginio vardo Viktoras Pranckietis neturi.*

Universitete dėstytojai, mokslo darbuotojai ir kiti tyrėjai į pagrindines pareigas priimami viešo konkurso būdu 5 metų kadencijai. Su asmeniu, antrą kartą iš eilės po 2009 m. gegužės 12 d. Mokslo ir studijų įstatymo įsigaliojimo (Žin., 2009, Nr. 54-2140) laimėjusiu konkursą toms pačioms pareigoms ar mokslo darbuotojo pareigoms eiti, sudaroma neterminuota darbo sutartis šioms

pareigoms eiti. Šis asmuo atestuojamas kas 5 metai Senato nustatyta tvarka. Neatestuotas asmuo atleidžiamas (Konkursų Vytauto Didžiojo universiteto dėstytojų ir mokslo darbuotojų pareigoms eiti organizavimo tvarkos aprašas, patvirtinta Vytauto Didžiojo universiteto Senato 2011 m. kovo 9 d. nutarimu Nr. 3-12).

Profesoriaus pedagoginis vardas gali būti suteiktas dėstytojams, antrą kartą iš eilės laimėjusiems konkursą eiti profesoriaus pareigas ir visą paskutinę kadenciją ėjusiems profesoriaus pareigas ne mažesniu kaip 0,5 etato (Pedagoginių vardų suteikimo Vytauto Didžiojo universitete tvarkos aprašas, patvirtinta Vytauto Didžiojo universiteto Senato 2010 m. lapkričio 24 d. nutarimu Nr. 6-5).“

3. VRK 2021 m. sausio 21 d. posėdžio metu buvo svarstytas parengto ir su VRK nariais derinto rašto projektas. Diskusijos metu nuspręsta, kad šiuo klausimu reikalinga parengti pažymą.

4. 2021 m. sausio 22 d. Viktorui Pranckiečiui išsiųstas paklausimas (reg. Nr. 2-49(7.9) su prašymu papildomai (atsižvelgiant į gautą Vytauto Didžiojo universiteto Žemės ūkio akademijos išaiškinimą) pateikti informaciją dėl pareigų nurodymo politinėje reklamoje aplinkybių.

5. 2021 m. sausio 28 d. gautas Viktoro Pranckiečio atsakymas (reg. Nr. 1-160(7.9), kuriame nurodoma: „*Atsakydamas į 2021-01-22 Vyriausiosios rinkimų komisijos raštą Nr. 2-49 (7.9), informuoju, kad pedagoginiai vardai ir jų suteikimo tvarka neregamentuojami Lietuvos Respublikos įstatymuose. Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 65 straipsnio 1 dalyje nurodomos tik dėstytojų pareigybės (profesorius, docentas, lektorius, asistentas).*

2016 m. gegužės 19 d. Aleksandro Stulginskio universiteto (toliau – ASU) atestacinė komisija įvertino mano 29-erių metų darbo ASU mokslinę, pedagoginę ir kitas veiklas, ir atestavo profesoriumi. Atestacijos pagrindu ASU sudarė darbo sutartį profesoriaus pareigoms. Būdamas ASU profesoriumi 2016 m. buvau išrinktas į Lietuvos Respublikos Seimą. Profesoriaus atestacija man niekada nebuvo panaikinta, statuso naudojimas nėra niekaip ribojamas įstatymų. Jei būčiau neišrinktas į 2020-2024 metų kadencijos Lietuvos Respublikos Seimą, tebegaliojanti profesoriaus atestacija suteiktą teisę profesoriaus karjerą, todėl ir politinėje reklamoje klaidos ir klaidinimo nebuvo. Vytauto Didžiojo universiteto Pedagoginių vardų suteikimo Vytauto Didžiojo universitete tvarkos aprašo, kuris patvirtintas šio universiteto Senato 2010 m. lapkričio 24 d. nutarimu Nr. 6-5, komentuoti nesiimu, nes tai vidiniai Universiteto dokumentai, su kuriuo darbinių santykių niekada neturėjau. PRIDEDAMA: 1. Asu pretendento į dėstytojo (mokslo darbuotojo) pareigas atestacijos kortelės kopija, 2 lapai; 2. ASU Rektoriaus įsakymo dėl apdovanojimo kopija, 2 lapai.“

6. Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų įstatymo 50 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad rinkimų agitacija gali būti įvairių formų ir būdų, išskyrus tuos, kurie pažeidžia Konstituciją ir įstatymus, prieštarauja moralei, teisingumui ar visuomenės darnai, neatitinka sąžiningų ir garbingų rinkimų.

7. Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 5 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad *draudžiama naudoti klaidinančią reklamą, kuri 2 straipsnio 3 dalyje apibūdinama kaip reklama, kuri bet koku būdu, įskaitant ir jos pateikimo būdą, klaidina arba gali suklaidinti asmenis, kuriems ji skirta arba kuriuos ji pasiekia, ir kuri dėl savo klaidinančio pobūdžio gali paveikti jų ekonominę elgesį arba kuri dėl šių priežasčių pakenkia ar gali pakenkti kito asmens galimybėms konkuruoti.* Tačiau Reklamos įstatymo 1 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad *šis įstatymas nereglamentuoja politinės ir socialinės reklamos ir skelbimų, nesusijusių su ūkine komercine, finansine ar profesine veikla.*

8. Lietuvos Respublikos politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymo 15 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad *politinei reklamai, be specialių šiame įstatyme nustatytų reikalavimų, taikomi ir Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatyme reklamai nustatyti principai ir reikalavimai.*

9. Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo 3 straipsnyje nustatyti pagrindiniai visuomenės informavimo principai:

1. *Lietuvos Respublikoje laiduojama Konstitucijoje, šiame ir kituose įstatymuose, Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse įtvirtinta informacijos laisvė.*

2. *Viešosios informacijos rengėjai, skleidėjai, žurnalistai ir leidėjai savo veikloje vadovaujasi Konstitucija ir įstatymais, Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis, humanizmo, lygybės, pakantos, pagarbos žmogui principais, gerbia žodžio, kūrybos, religijos ir sąžinės laisvę, nuomonių įvairovę, laikosi profesinės etikos normų, Lietuvos visuomenės informavimo etikos kodekso (toliau – Kodeksas) nuostatų, padeda plėtoti demokratiją, visuomenės atvirumą, skatina visuomenės pilietiškumą ir valstybės pažangą, stiprina valstybės nepriklausomybę, ugdo valstybinę kalbą, tautinę kultūrą ir dorovę.*

3. *Viešojoji informacija visuomenės informavimo priemonėse turi būti pateikiama teisingai, tiksliai ir nešališkai.*

4. *Naudojimasis informacijos laisve gali būti saistomas tokių reikalavimų, sąlygų, apribojimų ar bausmių, kuriuos nustato įstatymai ir kurie demokratinėje visuomenėje būtini Lietuvos valstybės saugumui, teritorijos vientisumui, viešajai tvarkai, konstitucinei santvarkai apginti, teisminės valdžios nešališkumui garantuoti, siekiant užkirsti kelią teisės pažeidimams ir nusikaltimams, konfidencialios informacijos atskleidimui, apsaugoti žmonių sveikatą bei dorovę, taip pat jų privatų gyvenimą, orumą ir kitas teises.*

10. Įvertinus Raudondvario ARK surinktus duomenis ir Viktoro Pranckiečio paaiškinimą bei jį pagrindžiančius dokumentus, matoma, kad 2016 metais Viktoras Pranckietis atitiko kvalifikacinius reikalavimus, taikomus profesoriaus pareigoms eiti, be to, 2016 metais kaip

Agronomijos fakulteto dekanas, profesorius buvo apdovanotas Aleksandro Stulginskio universiteto atminimo medaliu.

11. Kandidatai į Lietuvos Respublikos Seimo narius kartu su pareiškimais dokumentais teikia ir paties užpildytą kandidato į Seimo narius anketą bei VRK nustatytos formos biografiją (Seimo rinkimų įstatymo 38 straipsnio 1 dalies 5 punktas).

11.1. Anketoje pateikiami privalomi biografiniai duomenys:

11.1.1. kandidato gimimo data, einamos pareigos (tarnyba), narystė politinėje partijoje ar asociacijose;

11.1.2. ar neturi nebaigtos atlikti teismo nuosprendžiu paskirtos bausmės; ar jis nėra asmuo, atliekantis tikrąją karo arba alternatyviąją krašto apsaugos tarnybą, neišėjęs į atsargą krašto apsaugos sistemos, policijos ir vidaus tarnybos karininkas, puskarininkis ar liktinis, kitos sukarintos ar saugumo tarnybos apmokamas pareigūnas; ar jis yra savanoriškos nenuolatinės karo tarnybos karys; ar yra (buvo) kitos valstybės pilietis; ar yra susijęs priesaika ar pasižadėjimu užsienio valstybei;

11.1.3. ar yra ne pagal Lietuvos Respublikos užduotis sąmoningai bendradarbiavęs su kitų valstybių specialiosiomis tarnybomis; ar po 1990-03-11 buvo pripažintas kaltu dėl nusikalstamos veikos arba bet kada buvo pripažintas kaltu dėl sunkaus ar labai sunkaus nusikaltimo padarymo, nepaisant to, ar teistumas išnykęs; ar buvo pripažintas kaltu dėl nusikalstamos veikos, kuri vėliau dekriminalizuota; ar užsienio valstybės teismo buvo pripažintas kaltu dėl veikos, kuri pagal Lietuvos Respublikos teisę nelaikoma nusikalstama; ar buvo pripažintas kaltu dėl nusikalstamos veikos, už kurią patraukimas baudžiamojon atsakomybėn laikomas politiniu persekiojimu.

11.2. Biografijoje kandidatams suteikta galimybė pateikti neprivalomus nurodyti biografijos duomenis (pavyzdžiui, apie išsilavinimą, mokslinę, pedagoginę ar visuomeninę veiklą, šeiminių padėčių, užsienio kalbų mokėjimą, laisvalaikio pomėgius ir pan.), kurių atskleidimas padėtų rinkėjams geriau susipažinti su kandidatais.

11.3. Pastebėtina, kad VRK, remdamasi kompetentingų institucijų turima informacija, atitinkamai tikrina privalomų pateikti biografinių duomenų tikrumą, o jų nepateikęs ar pateikęs klaidingus privalomus biografinius duomenis asmuo gali būti neregistruojamas kandidatu į Lietuvos Respublikos Seimo narius, o jeigu buvo įregistruotas, – jo registracija gali būti panaikinta. VRK netikrina kandidatų pateiktų neprivalomų nurodyti biografinių duomenų tikrumo bei neturi įstatymais nustatytos pareigos atlikti tokį tikrinimą, nors kandidatų pateiktus duomenis, vadovaujantis Seimo rinkimų įstatymu, skelbia savo interneto svetainėje.

12. Viktoro Pranckiečio biografijoje¹, kuri skelbiama VRK interneto svetainėje, nurodoma:

12.1. „3.1. mokslo laipsnis *Biomedicinos mokslų daktaras*“;

12.2. „3.2. pedagoginis vardas *Profesorius*“ <...>;

Darbo pradžia	Darbo pabaiga	Darbovietė	Pareigos
2016	2020	Lietuvos Respublikos Seimas	Seimo pirmininkas
2016	2016	Aleksandro Stulginskio universitetas	Profesorius
2008	2016	Aleksandro Stulginskio universitetas	Dekanas
1998	2008	Lietuvos žemės ūkio universitetas	Docentas
1993	1998	Lietuvos žemės ūkio universitetas	Vyr. dėstytojas
1989	1992	Lietuvos žemės ūkio akademija	Prodekanas
1982	1988	Lietuvos žemės ūkio akademija	Asistentas
1976	1977	Tytuvėnų sodininkystės ūkis	Agronomas

12.3. „5. Darbo patirtis:

13. Raudondvario rinkimų apygardos Nr. 65 rinkimų komisijos išleisto informacinio leidinio „2020 m. spalio 11 d. Lietuvos Respublikos Seimo rinkimai vienmandatėje Raudondvario rinkimų apygardoje Nr. 65“² 10 puslapyje, skirtame kandidatui pristatyti, rašoma „Prof. Viktoras Pranckietis“. Leidinio paskutiniame puslapyje rašoma: „*Už rinkimų programų turinį atsako jas pateikę kandidatai.*“

14. VRK išleisto plakato turinyje prieš vardą ir pavardę pedagoginis vardas „Prof.“ nenurodomas. Tačiau plakato turinyje nurodomi biografijoje (pažymos 12 punktą) skelbiami duomenys. Plakato apačioje rašoma: „*Išleido Vyriausioji rinkimų komisija. Duomenis pateikė kandidatas, Vyriausioji rinkimų komisija už duomenų tikrumą neatsako.*“

15. Remiantis tyrimo metu surinktais duomenimis, Viktorui Pranckiečiui tam tikru metu buvo suteiktas profesoriaus vardas.

16. Vytauto Didžiojo universiteto Žemės ūkio akademija atsakyme Raudondvario ARK nurodė, kad profesoriaus pedagoginio vardo Viktoras Pranckietis neturi, o pats Viktoras Pranckietis nurodo, kad „*tebegaliojanti profesoriaus atestacija suteiktą teisę profesoriaus karjerą, todėl ir politinėje reklamoje klaidos ir klaidinimo nebuvo*“.

17. Viešai skelbiamoje informacijoje Viktoras Pranckietis, būdamas Seimo pirmininku, tai yra nebedirbdamas pedagoginio darbo, taip pat įvardijamas profesoriumi:

¹ 2020 m. Seimo rinkimai: https://www.vrk.lt/2020-sei/kandidatai?srcUrl=/rinkimai/1104/rnk1424/kandidatai/lrsKandidatasBiografija_rkndId-2415950.html

² https://www.vrk.lt/documents/10180/722887/65_RAUDONDVARIO_16.pdf/b1bc5641-5d85-4d98-816d-c5579dc548ff

17.1. Vytauto Didžiojo universiteto Žemės ūkio akademijos puslapyje 2019 m. spalio 21 d. paskelbta naujiena „VDU ŽŪA 95-ojo gimtadienio šventė – jungtis tarp istorijos ir ateities“, kurioje rašoma: „*Su padėka savo buvusiems mokytojams į renginį atvykęs buvęs Agronomijos fakulteto dekanas, o šiuo metu Seimo pirmininkas prof. Viktoras Pranckietis teigė gyvenime visada besididžiuojantis savo įgyta agronomo profesija, nes ji simbolizuoja pagarbą Lietuvai ir jos žemdirbiams. Dviem savo mokytojams – prof. Petruui Lazauskui ir prof. Algirdui Motuzai – už indėlį į VDU ŽŪA istorijos puoselėjimą Seimo pirmininkas įteikė vardinius rašiklius.*“³

17.2. Svetainėje mokslolietuva.lt 2020 m. vasario 5 d. paskelbtas Lietuvos Respublikos Seimo pranešimas „Įteikta 2019 m. Laisvės premija.“⁴ Pranešimas iliustruotas nuotrauka, kurios aprašyme rašoma: „*Laisvės statulėlę Albinui Kentrai įteikia Seimo Pirmininkas prof. Viktoras Pranckietis.*“

18. Reklamos įstatymas, draudžiantis klaidinančią reklamą, politinei reklamai netaikomas. VRK neturi įgaliojimų atlikti politinės reklamos turinio kontrolės tol, kol jos turinys nepažeidžia įstatymuose nustatyto reguliavimo.

19. Atsižvelgiant į tai, kad VRK nesuteikta kompetencija vertinti pedagoginių vardų naudojimo tvarkos bei nesant kompetentingos institucijos sprendimo, kad V. Pranckietis neturi teisės naudoti profesoriaus vardo ar juo naudojosi neteisėtai, politinės reklamos, kurioje naudojamas šis vardas, turinys neperžengiant VRK kompetencijos ribų nevertintinas.

Siūloma:

Nutraukti tyrimą dėl pedagoginio vardo naudojimo Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdžio kandidato Viktoro Pranckiečio politinėje reklamoje, nesant kompetentingos institucijos sprendimo ar kitų dokumentų, tiesiogiai patvirtinančių, kad Viktoras Pranckietis neteisėtai naudojasi ar neturi teisės naudotis 2016 metais suteiktu profesoriaus pedagoginiu vardu.

Skyriaus vedėja

Lina Petronienė

Vyriausioji specialistė

Estera Miežytė

³ <https://zua.vdu.lt/vdu-zua-95-ojo-gimtadienio-svente-jungtis-tarp-istorijos-ir-ateities/>

⁴ <http://mokslolietuva.lt/2020/02/lietuvos-respublikos-seimo-pranesimai-81/>